

SURJU VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Surju

26. aprill 2017 nr 15

ARVAMUS

Rahandusministeeriumi esitatud haldusreformi seaduse (HRS) § 9 lõike 2 kohase Vabariigi Valitsuse ettepaneku ehk Vabariigi Valitsuse määruse „Häädemeeste valla, Saarde valla, Surju valla ja Tahkuranna valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõu kohta

Surju Vallavolikogu on pärast kolmveerand aastat väldanud pikki ja põhjalikke läbirääkimisi haldusreformi seaduse ja sellega seonduvate õigusaktide alusel ning nimetatud õigusaktidest tuleneva Saarde Vallavolikogu 03.02.2016 otsuse nr 2 "Haldusterritoriaalse korralduse muutmise ettepaneku tegemine" alusel võtnud vastu 02.01.2017 otsuse nr 1 "Ühinemislepingu ja lisade kinnitamine" ja otsuse nr 2 "Taotlus haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks". Analoogilise otsuse nr 2 "Ühinemislepingu koos selle lisadega kinnitamine ja haldusterritoriaalse korralduse muutmise taotlemine" on 02.01.2017 vastu võtnud Saarde Vallavolikogu. Kaks valda on oma volikogude nimetatud otsustega sõlminud ühinemislepingu, moodustamaks 2017. aasta 15.oktoobri kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste järgselt ühise Saarde valla, kus elanikke seisuga 01.01.2017 4873 ja territoorium 1065 km². Ühtlasi on otsustega Vabariigi Valitsuselt taotletud HRS § 9 lõike 3 punktis 1 fikseeritud erandit.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu seletuskirjast (allpool: seletuskiri):

„Saarde ja Surju vald vastavad ühinemisel küll HRS § 9 lõike 3 punktis 1 nimetatud suure territooriumiga omavalitsuse ühinemise erandile, kuid kuna Häädemeeste ja Tahkuranna ühtegi HRS § 9 lõikes 3 sätestatud erandi saamise tingimust ei täida ning Saarde ja Surju valdadega ühendamine aitab täita haldusreformi eesmärgid, algatab Vabariigi Valitsus Häädemeeste, Saarde, Surju ja Tahkuranna valdade ühendamise.

Ühinevad omavalitsused on:

1) Häädemeeste ja Tahkuranna vald (kokku pindala 493 km² ja rahvaarv 4982),

a. Häädemeeste vald (pindala 390 km² ja rahvaarv 2548),

b. Tahkuranna vald (pindala 103 km² ja rahvaarv 2434).

2) Saarde ja Surju vald (kokku pindala 1065 km², elanike koguarv 4873),

- a. Saarde vald (pindala 707 km² ja rahvaarv 3908),
- b. Surju vald (pindala 358 km² ja rahvaarv 965).

Eelnõuga moodustatakse Vabariigi Valitsuse algatusel Häädemeeste valla, Saarde valla, Surju valla ja Tahkuranna valla ühinemise teel Pärnu maakonna koosseisus uus haldusüksus nimega **Lõuna-Pärnumaa vald** (kogupindala 1558 km², rahvaarv **9855**).“

Häädemeeste ja Tahkuranna valla ühinemisel jääb 5000 elaniku kriteeriumist puudu vaid 18 ehk 0,4%. Saarde ja Surju valla ühinemisel 1065 km² suuruseks hiigelvallaks jääb 5000 elaniku kriteeriumist puudu vaid 127 ehk 2,5%.

HRS § 9 lõige 2 annab Vabariigi Valitsusele volituse algatada alla kriteeriumi omaalgatuslikult ühineva omavalitsuse ühinemine kriteeriumile vastavaks ning õiguse hõlmata oma ettepanekuga (Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu) ka mõni omavalitsus, kes vastab kriteeriumile või on ühinemas kriteeriumile vastavaks.

Ühinev Saarde vald (Saarde + Surju) vastab kriteeriumile (HRS § 9 lõike 3 punkt 1).

Ühinev Häädemeeste vald (Häädemeeste + Tahkuranna) ei vasta küll vormiliselt, kuid sisuliselt vastab HRS § 3 omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteeriumile.

Seisukohta, et HRS kohaselt peab valitsus algatama ja tegema igale alla 5000 elanikuga omavalitsustele või omavalitsustele, kes ühinevad alla 5000 elanikuga omavalitsuseks, ettepaneku ühinemiseks, et täidetaks 5000 elaniku kriteerium, rõhutab ka Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium 20. detsembri 2016.a kohtuotsuse asjas nr 3-4-1-3-16, mis käsitles haldusreformi seaduse põhiseaduspärasust, punktis 100: „Kolleegium on seisukohal, et omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteerium on Vabariigi Valitsusele siduv üksnes menetluse algatamisel, mitte aga lõppotsuse tegemisel, sest haldusreformi seadus sätestab ka tingimused, millistel Vabariigi Valitsus võib jätta miinimumsuuruse kriteeriumile mittevastava omavalitsusüksuse haldusterritoriaalse korralduse muutmata, lõpetades menetluse.“

Vabariigi Valitsus tegi 9. veebruari 2017 istungil protokollilise otsuse nr 12 punktidega 2.11 ja 3 Rahandusministeeriumile ülesandeks seadusest tulenevalt **esitada ettepanek Tahkuranna ja Häädemeeste valla ühinemisel moodustuva valla ühendamiseks Saarde ja Surju valla ühinemisel moodustuva vallaga**, märkides samas, et kõigis omavalitsustes on suur osa territooriumist hajaasustusega piirkond ning seega on omavalitsused sarnaste probleemistike ja teenuste vajadusega.

1.1 Surju Vallavolikogu hinnang esitatud ettepanekule, lähtudes Eesti territooriumi haldusjaotuse § 7 lõikes 5 sätestatud asjaoludest:

1) ajalooline põhjendus

Saarde ja Häädemeeste vald asuvad ajaloolisel Pärnumaal.

Kihelkondlikult kuulub Saarde vald ajaloolise Saarde kihelkonna koosseisu, ka kaks kolmandikku Surju vallast kuulus Saarde kihelkonda. Ülejäänud osa Surju vallast kuulus kunagisse Pärnu kihelkonda.

Ühinemiseelne Häädemeeste vald ja valdav osa Tahkuranna vallast (Uulu külast lõuna poole jääv piirkond) kuulusid Häädemeeste kihelkonda. Osa Tahkuranna vallast asus Pärnu kihelkonnas.

1938. aasta vallareformi järgselt asusid piirkonnas Kilingi-Nõmme linn, Tihemetsa, Tali ja Saarde vallad.

Saarde vald haaras ka kaks kolmandikku (222 km²) tänasest Surju vallast. Ülejäänud osast Surju vallast 102 km² (29%) kuulus Tahkuranna valla koosseisu.

1938. aasta vallareformi järgselt asusid tänase Häädemeeste valla aladel Orajõe, Laiksaare ja Häädemeeste vallad, Tahkuranna valla aladel asus Tahkuranna vald (see hõlmas ka 29% tänasest Surju vallast).

Pärast 1992. aastat on ühinevate valdade alal toimunud juba üks suurühinemine - 2005. aastal ühinesid Saarde ja Tali vald ning Kilingi-Nõmme linn praeguseks Saarde vallaks.

Volikogu hinnangul EI TOETA ajalooline taust valdade ühendamist - kuigi kõik ühendatavad vallad asuvad Pärnumaal, siis kihelkondlikus ja endiste vallapiiride kontekstis on ajalooline kokkukuuluvus väike, vaid maakondlik.

2) mõju elanike elutingimustele

Moodustatud Häädemeeste vald asub piki elanike loomulikku liikumissuunda VIA Baltica trassil ühelt poolt ja Saarde vald Valga-Uulu trassil (koos Kilingi-Nõmme-Viljandi trassiga) teiselt poolt. Probleemiks siin on, et II astme keskuste Häädemeeste ja Uulu piirkond asub väga selgelt maakonnakeskuse (ja Tartu Ülikooli RAKE uuringule „Era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes“ mõistes IV astme keskuse) Pärnu mõjusfääris. Seevastu III astme keskus Kilingi-Nõmme linn on valdava osa tänase Saarde valla elanike jaoks oluliseks tõmbekeskuseks. Kilingi-Nõmme ja temaga seonduvate piirkondade jaoks on alles oluliselt järgmine töörande sihtkoht maakonnakeskus Pärnu. Tänase Saarde valla asulate kriitiliseks teguriks on kaugus teistest keskustest (nt Kilingi-Nõmme kaugus Pärnu linnast on 43 km).

Seega on suur oht, et ühendatav vald ei moodusta territoriaalselt terviklikku üksust ning kaks-kolm üksteisest erinevat ja erineva liikumissuunaga piirkonda hakkavad konkureerima ka ühendatud valla siseselt. Kilingi-Nõmme on piirkonna suurim asula, samas jääb ta Häädemeeste-Uulu piirkonnast kõrvale ja eraldi.

Volikogu hinnangul valdade sundühendamine EI MÕJU POSITIIVSELT elanike elutingimustele.

3) elanike ühtekuuluvustunne

Ühinemise mõju elanike kokkukuuluvustundele on paremal juhul neutraalne, kokkukuuluvustunde aluseks on üksnes kõigi ühendatavate valdade asumine Pärnu maakonnas ehk maakondlik identiteet. Ajaloo, traditsioonilise elulaadi ja identiteedi järgi on Saardes-Surjus pigem metsarahvas ja Häädemeestel-Tahkurannas pigem rannarahvas.

Arvestades Saarde (Saarde + Surju) valla hõreasustatud ääremaa hiigelterritooriumi (1065 km² ehk kümnendik suurem kui Hiiumaa), mis Häädemeestega (Häädemeeste + Tahkuranna = 493 km²) ühendatult suureneks 1558 km²-ni, oleks siin kohaliku omavalitsuse alusteks olevat kohalikku ja oma metsade vahelt väga raske leida-tunda-hoida-arvestada.

Volikogu hinnangul valdade sundühendamine EI TOETA elanike ühtekuuluvustunde kriteeriumi.

4) mõju avalike teenuste osutamise kvaliteedile

Vastavalt Tartu Ülikooli RAKE uuringule „Era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes“ on Kilingi-Nõmme määratletud III tasandi keskusena, tagades seejuures kõik antud keskusetüübi avalikud teenused (suudab tagada piirkondlikud kvaliteetteenused). Keskuse jätkusuutlikkuse tingimuseks on, et teenuspiirkonda arvatavate inimeste jaoks peab teenus olema hästi kättesaadav ehk keskusega ühendatud paikkond peab vastama hea kättesaadavuse kriteeriumile: III tasandi teenuskeskuste puhul on hea kättesaadavuse

kriteerium maksimaalselt 27 km paikkondade keskuste vahel. Kilingi-Nõmme ja Pärnu vaheline kaugus ca 43 km, valla kaugematest punktidest (Tali, Tihemetsa, Veelikse, Jäärja, Kanaküla jt) kuni 25 km rohkem.

Arvestades asukohta Pärnu lähitagamaal on valdava osa Tahkuranna ja ka Häädemeeste elanike jaoks kvaliteetteenuste tarbimise kohaks ka edaspidi Pärnu linn ja tuleb arvestada vastavate teenuste osutamise ja rahastamisega Pärnu linnas. Kilingi-Nõmme ei ole ei Häädemeeste ega Uulu elanikele tõmbekeskus teenuste (sh haridusteenuste) osas.

Sundühendatava valla probleemiks saaks keskuste konkureerimine ja võrgustike dubleerimine.

Arvestada tuleb ka seda, et IV tasandi keskuste korral on kriitiliseks vahemaaks 40 km, mis tähendab et isegi Kilingi-Nõmme ja Häädemeeste paiknevad hea kättesaadavuse piiri peal, Läti piiri ja Soomaa pool paiknevad hajaasustuspiirkonnad aga tunduvalt kaugemal.

Seega on suur oht, et ühendatav vald ei moodusta territoriaalselt terviklikku valda ka teenuste mõttes ning kaks üksteisest erinevat ja erineva liikumissuunaga piirkonda hakkavad teenuste osas konkureerima ühendatud valla siseselt.

Volikogu hinnangul EI TOETA avalike teenuste osutamise kvaliteedi kriteerium valdade ühendamist.

5) mõju haldussuutlikkusele

Mõju haldussuutlikkusele väljendub valla elanike arvu minimaalse suuruse (5000 elanikku – HRS § 3 või 3500 elanikku ja 900 km² – HRS § 9 lõike 3 punkti 1 täitmisel ja sellest tingitud võimekuse tõusul tagada kõik vajalikud teenused ühinenud valdades. Need kriteeriumid on mõlemal vallal eraldivõetuna küll formaalse puudujäägiga, kuid sisuliselt täidetud.

Volikogu hinnangul on valdade sundühendamise mõju haldussuutlikkusele NEUTRAALNE.

6) mõju demograafilisele situatsioonile

Analüüsid näitavad (nt Ühinemise tulemuste analüüs Türi valla juhtum, 2015), et demograafiliste protsesside suunamine on vähemalt regionaalse tasandi (regionaalpoliitika) küsimus ning KOV üksused neid protsessi oluliselt mõjutada ei suuda.

Häädemeeste ja eriti Saarde piirkonda on iseloomustanud elanike arvu järjepidev vähenemine ja rahvastikuprognosis piirkonnas on pigem pessimistlik. Surju elanikkond on olnud püsivam, nii kasvanud kui kahanenud. Vaid Tahkuranna kuulub Pärnu linna lähivööndisse ja rahvaarv on kasvav. Senised ääremaadel asuvate valdade ühendamised (sh Saarde-Tali-Kilingi-Nõmme) on rahvaarvu kahanemist, võrreldes naaberomavalitsuste või ka ühinemiseelse vähenemise tempoga pigem kiirendanud kui pidurdanud.

Volikogu hinnangul on valdade sundühendamise mõju demograafilisele situatsioonile NEGATIIVNE.

7) mõju transpordi ja kommunikatsiooni korraldusele

Piirkonna ühistranspordi põhitelgedeks on Via Baltica ja Valga-Uulu maantee, mistõttu ühistranspordiühendusi keskuste Kilingi-Nõmme, Surju, Uulu ja Häädemeeste ning teiselt poolt maakonnakeskuse Pärnu vahel - võib lugeda heaks (www.peatus.ee). Samas Kilingi-Nõmmel Häädemeeste ja Uuluga on ühendus vähene ja tihendamiseks ka vähese perspektiiviga. Kui piki Via Baltica t paiknevatel Häädemeestel-Tahkurannal lahendabki suurema osa ühistranspordi vajadusest

peatrass koos sealt mahasõitudega, siis Saardel-Surjul on ühendus hajaküladega märksa raskemini korraldatav ja valdade oma (õpilas)busi liine nõudev.

Samas juba praegu tegutseb Pärnumaal omavalitsuste-maavalitsuse perspektiivikas ühissetevõte Pärnumaa Ühistranspordikeskus.

Seni hajaasustuses mureks oleva halva interneti- ja telefoniühenduse lahendamiseks on samuti algatatud maakondlik ühisprojekt - kiire valguskaabli abil internetiühenduse rajamine. Valminud on DigiTee internetivõrgu planeering.

Volikogu hinnangul on ühendamise mõju transpordi ja kommunikatsiooni korraldusele NEUTRAALNE.

8) mõju ettevõtluskeskkonnale

Ühendamise mõju ettevõtluskeskkonnale on pigem neutraalne. Üksteisest suhteliselt suurte vahemaadega eraldatud tootmiskiirkonnad asuvad nii, Tahkurannas, Häädemeestel, Surjus kui Saardes. Samas on need raskesti sidustatavad. Suuremat efekti võib eeldada turismi arengule, siin paiknevad Lottemaa ning Luitemaa ja liivarandade piirkond Häädemeeste-Tahkuranna ja loodusturismi-kaitsealade-matkaradade piirkond Saardes-Surjus.

Volikogu hinnangul on ühendamise mõju ettevõtluskeskkonna arengule NEUTRAALNE.

9) mõju hariduslikule olukorrale

Ühendatavas piirkonnas asub 2 gümnaasiumi - Kilingi-Nõmme Gümnaasium ja Häädemeeste Keskool. Haridusrände positsioneerimine näitab, et Saarde valla õpilased käivad peaaesjalikult Kilingi-Nõmme koolis ja Tali Lasteaed-Põhikoolis, Surju õpilased oma põhikoolis ja Pärnu ning Kilingi-Nõmme gümnaasiumides. Häädemeeste-Uulu piirkonna õpilastel on Saarde (Kilingi-Nõmme) suunaga vähe sidet ja õpilasränne toimib peaaesjalikult Pärnu linna suunal.

Huvikoolid (muusikakoolid) on nii Kilingi-Nõmmel kui Häädemeestel. Samas rohkearvulised huviringid töötavad kõigi seniste valdade koolides ning Surju ja Tahkuranna lapsed jäävad edaspidigi kasutama ka Pärnu huvikoolide võimalusi.

Volikogu hinnangul EI TOETA haridusliku olukorra kriteerium valdade sundühendamist.

10) omavalitsusüksuse organisatsiooniliselt ühtse teenusepiirkonnana toimimine

Ühendatava valla organisatsiooniliselt ühtse teenusepiirkonnana toimimist takistab eeskätt see, et vallas moodustub kaks selgelt eristatavat piirkonda - rannikupiirkond (Häädemeeste-Tahkuranna), mida rohkem mõjutab Pärnu linn ja teiseks ulatusliku hajaasustusega metsade-soode piirkond (Saarde-Surju).

Ühendatavad omavalitsused ei moodusta territoriaalselt terviklikku valda: kaks üksteisest erinevat ja erineva liikumissuunaga piirkonda hakkavad teenuste osas konkureerima ühendatud valla siseselt.

Volikogu hinnangul EI TOETA valdade sundühendamine organisatsiooniliselt ühtse teenusepiirkonna teket ega toimimist.

KOKKUVÕTTES: kavandatavat valdade ühendamist EI TOETA Eesti territooriumi haldusjaotuse § 7 lõikes 5 sätestatud asjaolud.

1.2 Surju Vallavolikogu hinnang ühendamise vastavusest haldusreformi üldeesmärkidele

Haldusreformi eesmärk on seadusest tulenevalt toetada kohaliku omavalitsuse üksuste võimekuse kasvu kvaliteetsete avalike teenuste pakkumisel, piirkondade arengueelduste kasutamisel, konkurentsivõime suurendamisel ja ühtlasema piirkondliku arengu tagamisel.

1.2.1 Võimekus kvaliteetsete avalike teenuste pakkumisel

Tartu Ülikooli RAKE poolt koostatud uuringu „Era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes“ kohaselt on Häädemeeste, Surju ja Uulu II tasandi keskused. Kilingi-Nõmme on piirkonna ainus III tasandi keskus. Saarde ja osaliselt Häädemeeste valla lõunaosa eripäraks on hajaasustus (rahvastikutihendus ka koos keskustega ca 4,6 elanikku km², mis on tunduvalt alla Eesti keskmise), kaugus teistest keskustest (IV astme keskusest Pärnust asub Kilingi-Nõmme 43 km kaugusel ehk hea kättesaadavuse piiril ja suured alad Läti piiri ääres ja Soomaal veel kuni 25 km kaugemal). Kilingi-Nõmme, olles küll III tasandi keskus, jääb Uulu-Häädemeeste piirkonnale „selja taha“, mistõttu ühtset teenuspiirkonda ei teki.

Kuna Tahkuranna ning osaliselt Häädemeeste ja Surju piirkond asuvad maakonnakeskuse lähistagamaal, võib arvata, et arvestatavat osa avalikest teenustest (nt huviharidus) tarbitakse ka edaspidi pigem Pärnu linna baasil. Vallal on kaks väga selgelt eristuvat tõmbepiirkonda Häädemeeste-Uulu (Pärnu) ja Kilingi-Nõmme, mis seab avalike teenuste kvaliteedi kasvule olulise küsimärgi, kuna olulisi teenuseid peab dubleerima. Kokkuvõttes: teenuste arendamise osas jääb ühendamise efekt pigem tagasihoidlikuks, seda tulenevalt valla territoriaalsest eripärast (Kilingi Nõmme piirkond *versus* Uulu-Häädemeeste piirkond), vajadus teenuseid dubleerida.

Volikogu hinnangul EI TOETA ühendamine kvaliteetsete avalike teenuste pakkumise võimekust.

1.2.2 Võimekus piirkondade arengueelduste kasutamisel ja konkurentsivõime suurendamisel ning ühtlasema piirkondliku arengu tagamisel

Territoriaalse terviklikkuse seisukohast on eraldiseisvana põhjendatud nii Tahkuranna ja Häädemeeste kui Saarde ja Surju valla ühinemine: seda toetab ajalooline taust, inimeste igapäevane liikumine, vallad asuvad maakonnakeskusest tagamaale suunduvatel maanteedel.

Edaspidi hakkab valdu eraldama ka rajatav Rail Baltic kiirraudtee.

Ühinenud Saarde ja ühinenud Häädemeeste valla ühendamise üks peamisi riske ja kitsaskohti on see, et vald ei moodusta terviklikku üksust. Uues vallas jääb kaks selgelt eristuvat piirkonda – Häädemeeste-Uulu piki Via Baltica't kui suuremas osas Pärnu linna lähistagamaal asuv piirkond ning Saarde-Surju, mis valdavas osas asub maakonnakeskusest kaugel ja on teistsuguste (hajaasustuse, keskusest kaugel asuvate) probleemide ja arengueeldustega. Raskesti lahendatavaks küsimuseks on vallakeskuse asukoht – Häädemeestele sobiv Uulu *versus* Saardele sobiv Kilingi-Nõmme. See takistab ühtse piirkondliku arenguga konkurentsivõimelise valla teket ja arengut, pigem süvendab piirkondade vahelist konkurentsi.

Pärnu maakonnaplaneeringu eelnõus (2016) on leitud, et maakonna arengueeldusteks väheneva ja vananeva rahvastiku oludes on tugev keskus Pärnu linn koos oma lähitagamaaga; kaugemate piirkondade elujõuliste keskuste terviklik süsteem (Vändra, Kilingi-Nõmme, Häädemeeste, Pärnu-Jaagupi, Tõstamaa). Kilingi-Nõmme on Pärnu maakonnaplaneeringu eelnõus (2016) defineeritud kui tugi-toimepiirkonna keskus (teine on Vändra alev). Tugi-toimepiirkonna keskuseks on piirkondlik keskus, mille ülesanne on

toetada maakondlikku toimepiirkonna keskust, kui see oma väiksuse või suurte vahemaade tõttu ei suuda üksi pakkuda kõigile maakonna elanikele maakondliku keskuse teenuseid.

Volikogu hinnangul EI TOETA ühendamine Haldusreformi seaduses sätestatud kriteeriumit, ÜHINEMINE EI TAGA piirkonna tasakaalustatud arengut ja arengueeliste paremat ärakasutamist.

KOKKUVÕTTES: kavandatav valdade ühendamine ei taga Haldusreformi kriteeriumite täitmist antud piirikonnas.

1.3 Rahvaküsitluse tulemused neljas vallas

Häädemeeste vallas osales 195 elanikku ehk 8,8% valimisõiguslikest. 71 elanikku vastas e-küsitlusele ja 124 täitis küsitlusedeli küsitluspunktides.

Tulemus: 59 JAH vastust (30% vastanutest) ja 136 EI vastust (70% vastanutest).

Tahkuranna vallas kokku käis hääletamas 73 inimest, ehk ca 3,6 % valimisõiguslikest.

Tulemus: Poolt oli 33 (45%) ja vastu 40 (55%) inimest.

Saarde vallas osales 625 inimest, mis on 18,2% hääleõiguslikest isikutest.

Tulemus: 72 (12%) pooldas ühinemist ja 553 (88%) ei pooldanud.

Surju vallas osales 51 inimest ehk 6% hääleõiguslikest.

Tulemus: Ühinemise poolt oli 12 (24%) ja vastu 39 (76%) inimest.

Rahvaküsitlusel ei toetanud valdade elanikud 4 valla ühinemist.

Surju Vallavolikogu, Haldusreformi seaduse § 9 lõike 2, lõike 3 punkti 1 ja § 12 lõike 2 kohaselt -

1. Arvestades, et nii ühineva Saarde (Saarde +Surju) rahvaarv kui ka ühineva Häädemeeste (Tahkuranna + Häädemeeste) rahvaarv jäävad väga napilt alla 5000 elaniku kriteeriumi ning ühinev Saarde (Saarde + Surju) vastab territooriumi ja rahvaarvu poolest HRS § 9 lõike 3 punkti 1 kriteeriumidele;

2. Arvestades, et kavandatavat ühendamist ei toeta Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 7 lõikes 5 sätestatud asjaolud ning ühinemine ei vasta haldusreformi seaduse eesmärkidele;

3. Arvestades nelja valla elanike rahvaküsitlusel 2016. aasta novembris välja selgitatud eitavat arvamust nelja valla liitumise suhtes;

4. Mõistes täielikult nelja valla ühinemisel tekkivat vallakeskuse asukoha probleemi – hiigelsuurusega ääreald Saarde ei saa nõustuda vallakeskuse äraviimisega Kilingi-Nõmme linnast (III astme tõmbekeskus), (tõmbe)keskusena see aga kategooriliselt ei sobi Läti piirist Pärnuni piki Via Baltica trassi ümbrust paiknevatele Häädemeeste ja Tahkuranna vallale, nii nagu ka vastupidiselt Saardele ei sobi keskus Uulus;

5. Arvestades, et nii Saarde-Surju kui Häädemeeste-Tahkuranna kahekaupa ühinemisel saab rakendada-süvendada ametnike spetsialiseerumist ning edaspidi vajadusel jagada ka mõnda ühist spetsialisti, on ühinemistega kaks ja kaks võimalik saavutada haldussuutlikkuse optimaalne kasv;

6. Nõustudes **seletuskirjas** toodud nelja valla ühendamise vastuargumentidega (väljavõtted sealt): „*Territoriaalse terviklikkuse seisukohast on eraldiseisvana põhjendatud nii Tahkuranna ja Häädemeeste*

kui Saarde ja Surju valla ühinemine: seda toetab ajalooline taust, inimeste igapäevane liikumine, vallad asuvad maakonnakeskusest tagamaale suunduvatel maanteedel.

Valdade ühinemise üks peamisi riske ja kitsaskohti on see, et vald ei moodusta terviklikku üksust, uues vallas jääb kaks selget eristuvat piirkonda – Häädemeeste-Uulu kui Pärnu linna lähistagamaal asuvad piirkonnad ning Saarde vald, mis asub maakonnakeskusest kaugel ja on pigem teistsuguste (hajaasustuse, keskusest kaugel asuvate) probleemide ja arengueeldustega. Tulevikus põhjustab see eeldatavasti küsimusi valla keskuse osas (Uulu versus Kilingi-Nõmme) ning ei soosi ühtse piirkondliku arenguga konkurentsivõimelise valla arengut. Seda vaadet toetab ka Pärnu maakonnaplaneeringu eelnõu ... Ajalooline taust soosib Vabariigi Valitsuse algatatud ühendamist osaliselt - kuigi kõik ühendatavad vallad asuvad Pärnumaal, siis kihelkondlikus ja endiste vallapiiride kontekstis on kokkukuuluvus väike ... Seega on suur oht, et ühendatav vald ei moodusta territoriaalselt terviklikku valda ka teenuste mõttes ning kaks üksteisest erinevat ja erineva liikumissuunaga piirkonda hakkavad teenuste osas konkureerima ühendatud valla siseselt ... Ühineva valla organisatsiooniliselt ühtse teenuspiirkonnana toimimist takistab eeskätt see, et vallas moodustub kaks selgelt eristatavat piirkonda - rannikupiirkond (Häädemeeste-Uulu), mida omakorda mõjutab Pärnu linn ja teiseks Kilingi-Nõmme (Saarde) - ulatusliku hajaasustusega Lõuna-Pärnumaa“;

7. Kinnitades Surju Vallavolikogu 02.01.2017 otsuste nr 1 ja nr 2 põhjendatust ja veendumust, et Saarde ja Surju ühinemine on haldusreformi eesmärke silmas pidades optimaalne ja põhjendatum mistahes muusugusest vähemalt 5000/3500 elaniku kriteeriumi silmas pidavast ühinemisest – ühinevad kaks kohaliku omavalitsuse üksust, mis moodustavad haldusterritoriaalselt loogilise terviku,

1) mille ühiseks IV astme tõmbekeskuseks on Valga-Uulu ja Via Baltica riigimaanteed kaudu Kilingi Nõmmest (III astme tõmbekeskus) 43, Surjust (II astme tõmbekeskus) 23 ja valla kaugemast servast 65 km kaugusel paiknev maakonnakeskus Pärnu,

2) mille elanike suuresti ühine ajaloolis-kihelkondlik, kultuuriline ja elulaadi taust, suur hajaasustatud ääremaa ja metsade-looduskaitsealade territoorium, sarnased kohaliku elukorralduse probleemid ja teenuste vajadused võimaldavad veel säilitada-kujundada sisuliselt kohaliku ja oma esindusdemokraatliku valitsemise ehk kohaliku omavalitsuse,

3) mille loogiliseks vallakeskuseks on Kilingi-Nõmme linn ja tulevaseks teeninduskeskuseks kompaktselt ja ratsionaalselt välja ehitatud vallaasutustega senine Surju vallakeskus,

4) mille ühinemist toetavad haldusreformi üldeesmärgid ja Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 7 lõikes 5 sätestatud asjaolud,

o t s u s t a b:

1. Mitte nõustuda 14. veebruaril 2017. a Häädemeeste Vallavolikogule, Saarde Vallavolikogule, Surju Vallavolikogule ja Tahkuranna Vallavolikogule esitatud haldusreformi seaduse § 9 lõike 2 kohase Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ehk Vabariigi Valitsuse määruse „Häädemeeste valla, Saarde valla, Surju valla ja Tahkuranna valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3.aprilli 1995.a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmine“ eelnõuga.

2. Korrata ja kinnitada Vabariigi Valitsusele oma soovi ühineda 2017. aasta oktoobrikuu kohalike omavalitsuste volikogude valimiste järel Saarde vallaga.

3. Paluda Vabariigi Valitsusel jätta kehtima oma 26.01.2017. a määrused nr 31 ja 33, kohaldades ühinevale Saarde vallale Haldusreformi seaduse § 9 lõike 3 punktis 1 sätestatud erandi kriteeriumi ning jätta vastu võtmata käesolevas otsuses käsitletav Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu.

4. Esitada otsus Pärnu maavanemale.
5. Otsus jõustub teatavastegemisest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kadri-Aija Viik
Vallavolikogu esimees